

**DIAGNOZA
POTRZEB
SPOŁECZNYCH
W POWIECIE
KONECKIM
-raport-**

Końskie, grudzień 2018 rok

Spis treści

I.	WPROWADZENIE	3
I.1.	Cel diagnozy	3
I.2.	Elementy diagnozy.....	3
I.3.	Proces tworzenia diagnozy.....	4
II.	CHARAKTERYSTYKA POWIATU KONECKIEGO	5
II.1.	UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE	5
II.2.	UWARUNKOWANIA ZDROWOTNE	7
II.3.	UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE.....	9
II.4.	UWARUNKOWANIA INSTYTUCJONALNE	25
II.5.	UWARUNKOWANIA POLITYCZNE	32
III.	PODSUMOWANIE	34

I. WPROWADZENIE

I.1. Cel diagnozy

Skuteczna i efektywna realizacja zadań pomocy społecznej wymaga systematycznej diagnozy i analizy potrzeb społecznych, celem zaplanowania oraz doboru odpowiednich działań i narzędzi, niezbędnych do ich zaspokojenia. Służy również niwelowaniu istniejących negatywnych skutków problemów społecznych.

Diagnoza potrzeb społecznych jest podstawą rozwoju usług użyteczności publicznej. Jej przeprowadzenie umożliwia prawidłowe adresowanie działań, których skutki mają charakter długofalowy.

I.2. Elementy diagnozy

Diagnoza potrzeb społecznych w powiecie koneckim została opracowana i uzgodniona przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Końskich, Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Stąporkowie, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Słupi oraz partnera spoza sektora finansów publicznych.

Diagnoza obejmuje:

- a)** uwarunkowania demograficzne - określone na podstawie danych statystycznych,
- b)** uwarunkowania zdrowotne - niezbędne w kontekście usług adresowanych do osób starszych, niesamodzielnych, z niepełnosprawnością,
- c)** uwarunkowania społeczne - odzwierciedlające potrzeby i oczekiwania społeczne,
- d)** uwarunkowania instytucjonalne - odzwierciedlające posiadane zasoby oraz aktualny stan realizacji usług,
- e)** uwarunkowania polityczne - określające możliwości finansowe i organizacyjne.

W dokumencie dokonano analizy grup zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, zwłaszcza osób, które z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, wymagają pomocy innych w zaspokojeniu codziennych potrzeb życiowych, a także osób dotkniętych problemami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych, dzieci

umieszczonych w rodzinnej i instytucjonalnej pieczy zastępczej, wymagających specjalistycznego wsparcia w postaci terapii, poradnictwa, wyrównywania braków edukacyjnych, itp.

I.3. Proces tworzenia diagnozy

- a) Analiza desk research** (danych zastanych), tj. materiałów diagnostycznych odnoszących się do terenu powiatu koneckiego i grup defaworyzowanych, w tym m.in. dokumenty strategiczne, sprawozdania, monitoringi programów gminnych/powiatowych, ocena zasobów pomocy społecznej, dane GUS;
- b) Spotkania fokusowe**, w których uczestniczyli przedstawiciele podmiotów, których działania mogą przyczynić się do skutecznej realizacji usług społecznych na terenie powiatu koneckiego. Skład zespołu zapewniał reprezentację różnych środowisk i różnych grup interesów. Zapewniono w ten sposób partycypacyjne i wielosektorowe diagnozowanie. Podczas spotkań analizowano istniejące problemy społeczne i zastanawiano się nad możliwością poprawy sytuacji;
- c) Analiza ankiet** skierowanych do mieszkańców powiatu koneckiego w wybranych obszarach społecznych, w tym:
  - ankiet przeprowadzonych wśród świadczeniobiorców ośrodków pomocy społecznej, w tym rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, przeżywających trudności opiekuńczo- wychowawcze,
  - ankiet przeprowadzonych wśród uczestników zajęć w placówkach wsparcia oraz ich opiekunów,
  - ankiet przeprowadzonych wśród klientów PCPR w Końskich, w tym wychowanków pieczy zastępczej, rodziców zastępczych;
- d) Analiza dokumentacji** prowadzonej przez pracowników socjalnych na terenie gmin: Końskie, Słupia i Stąporków.

Proces tworzenia diagnozy wspierał Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego oraz Kielecko – Ostrowiecki Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej, co zapewniło zewnętrzne spojrzenie na problemy społeczne powiatu, w szczególności w kontekście całego regionu świętokrzyskiego oraz rozwoju ekonomii społecznej.

Zespół pracował nad dokumentem od września 2018 roku do grudnia 2018 roku.

II. CHARAKTERYSTYKA POWIATU KONECKIEGO

II.1. UWARUNKOWANIA DEMOGRAFICZNE

Powiat konecki położony jest w północno – zachodniej części województwa świętokrzyskiego. Zajmuje powierzchnię 1140 km². Liczba ludności wynosi 81.902 osoby (dane GUS za 2016 rok). Powiat podzielony jest administracyjnie na 8 gmin. Trzy z nich: Końskie, Stąporków oraz Radoszyce mają charakter miejsko-wiejski. Pozostałe, to gminy wiejskie: Falków, Gowarczów, Ruda Maleniecka, Słupia i Smyków.

Tabela 1 Liczba ludności poszczególnych gmin powiatu koneckiego.

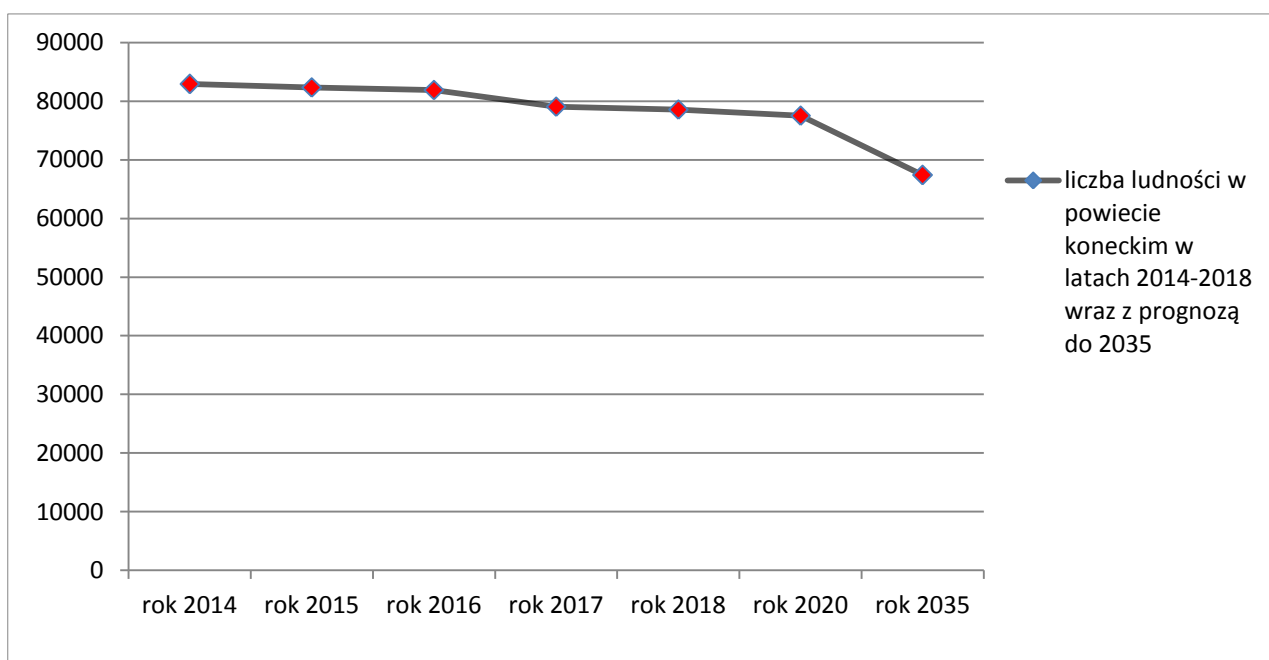
Gmina/powiat	rok 2014	rok 2015	rok 2016
Końskie	36.276	36.048	35.917
Stąporków	17.752	17.567	17.369
Radoszyce	9.121	9.044	9.042
Słupia Konecka	3.431	3.429	3.393
Gowarczów	4.720	4.700	4.664
Smyków	3.813	3.808	3.794
Falków	4.621	4.559	4.527
Ruda Maleniecka	3.191	3.181	3.151
Powiat konecki	82.925	82.336	81.902

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS w Kielcach.

Trend demograficzny do 2035 roku

Prognoza demograficzna GUS przewiduje systematyczne zmniejszanie się liczby ludności w powiecie koneckim.

Wykres 1 Liczba ludności w powiecie koneckim w latach 2014-2018 wraz z prognozą do 2035 roku.

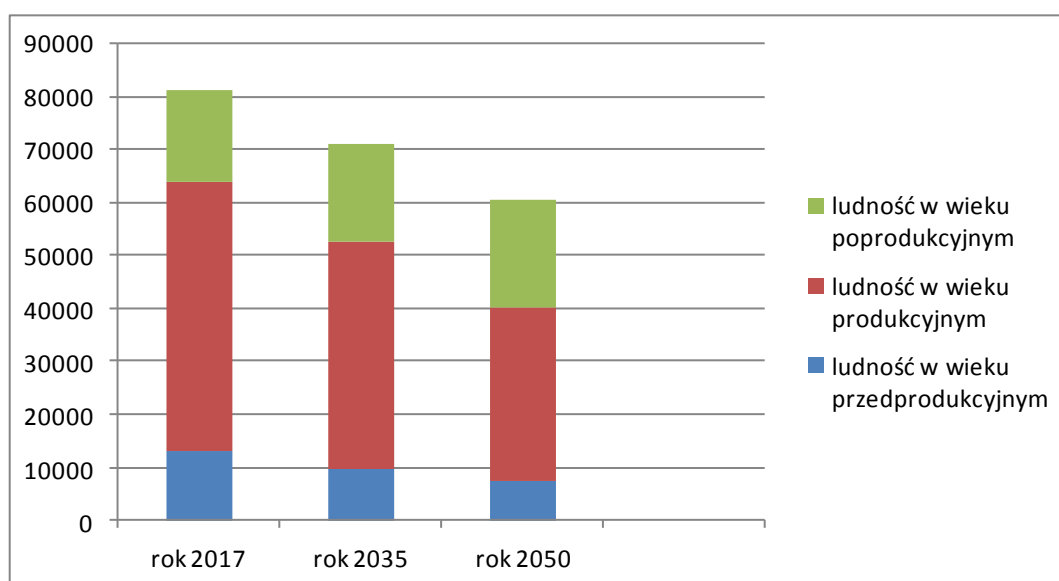

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS w Kielcach.

Według prognoz GUS do 2035 roku, wraz ze zmniejszeniem liczby ludności, nastąpią zmiany w strukturze wiekowej – wzrośnie udział osób starszych, zmniejszy się natomiast liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym.

Struktura ludności, będąca istotnym czynnikiem demograficznym, została przedstawiona na poniższym wykresie.

Wykres 2 Struktura ludności w powiecie koneckim w 2017 roku wraz prognozą do 2050 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS w Kielcach.

II.2. UWARUNKOWANIA ZDROWOTNE

Diagnoza społeczna wymaga analizy uwarunkowań zdrowotnych, które są niezbędne do dokonania diagnozy społecznej powiatu koneckiego w kontekście usług adresowanych do osób starszych, niesamodzielnych, z niepełnosprawnością, zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

Czynnikami mającymi wpływ na zdrowie są, obok uwarunkowań genetycznych, czynniki środowiskowe, styl życia i opieka medyczna.

Biorąc pod uwagę uwarunkowania zdrowotne osób zamieszkujących teren powiatu koneckiego można stwierdzić, że na przestrzeni ostatnich lat nastąpił wzrost liczby osób z niepełnosprawnościami, wymagających pomocy osób drugich oraz kompleksowego wsparcia i całodobowej opieki. I tak:

- w **gminie Końskie** w 2016 roku z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności skorzystały 543 osoby, natomiast w roku 2017 udzielono pomocy 537 osobom niepełnosprawnym. W 2017 roku zasiłek pielęgnacyjny wypłacono 1866 osobom, świadczenie pielęgnacyjne - 137 osobom. Kolejnymi świadczeniami rodzinnymi są: specjalny zasiłek opiekuńczy SZO i zasiłek dla opiekuna przyznawany osobom w związku z koniecznością sprawowania opieki nad niepełnosprawnym rodzicem. W 2017 roku specjalny zasiłek opiekuńczy SZO otrzymało 80 osób, a zasiłek dla opiekuna 41 osób. Porównawczo, w 2016 roku zasiłek pielęgnacyjny wypłacono 1894 osobom, świadczenie pielęgnacyjne – 148 osobom, specjalny zasiłek opiekuńczy SZO otrzymało 70 osób, a zasiłek dla opiekuna 47 osób.

W 2016 roku 60 osób przebywało w domach pomocy społecznej, a w 2017 roku 59 osób, którym Gmina Końskie częściowo pokrywała koszt pobytu;

- w **gminie Stąporków** z różnych świadczeń pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności korzystało: w 2016 r. – 315 rodzin, w 2017 r. – 304 rodziny, w 2018 r. – 288 rodzin. W ww. gminie obserwuje się zatem spadek wskaźnika niepełnosprawności, jako przyczyny ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej. Jednocześnie wzrasta zapotrzebowanie na wsparcie niepieniężne w formie usługowej. Z usług opiekuńczych w różnych formach dostosowanych do indywidualnych potrzeb korzystało: w 2016 r. - 62 osoby, w 2017 r. – 66 osób, zaś w 2018 r. – 72 osoby.

Według dokonanej analizy na koniec 2017 r. - 174 mieszkańców gminy Stąporków wymagało opieki całodobowej, z czego 24 osoby przebywają z domach pomocy społecznej (wskaźnik na niezmiennym poziomie od 2016 r.). Pozostałym osobom opiekę taką zapewnia rodzina przy wsparciu ośrodka pomocy społecznej, w formach tj.: usługi opiekuńcze, specjalistyczne usługi opiekuńcze, pomoc sąsiedzka. Opracowania własne gminy Stąporków wskazują również, że przejściowo z powodu niepełnosprawności, systematycznego wsparcia Ośrodka Wsparcia Dziennego wymaga 14 osób.

Sprawozdawczość w zakresie obejmującym problemy osób z niepełnosprawnościami wskazuje również na utrzymujący się od kilku lat odsetek takich osób, wynoszący od 90 do 100 osób;

- na terenie **gminy Słupia** obserwujemy tendencję wzrostową problemów zdrowotnych, co obrazuje poniższa tabela:

Tabela 2 Problemy zdrowotne mieszkańców gminy Słupia w latach 2016-2017.

Powód ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej	2016	2017
niepełnosprawność	44	46
długotrwała i ciężka choroba	45	70
pomoc osób drugih w zaspokojeniu codziennych potrzeb	28	31
Formy pomocy udzielane w związku z niepełnosprawnością		
zasiłek pielęgnacyjny	214	214
specjalny zasiłek opiekuńczy	9	14
świadczenie pielęgnacyjne	7	7
zasiłek dla opiekuna	11	8

Źródło: Ocena zasobów pomocy społecznej.

II.3. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE

II.3.1. Proces starzenia się społeczności

Opisane w części dotyczącej uwarunkowań demograficznych niniejszego dokumentu dane, wskazują na wzrost liczby osób starszych w powiecie koneckim.

Proces starzenia się społeczeństwa stawia przed polityką społeczną powiatu koneckiego i gmin w jego obrębie nowe wyzwania, związane nie tylko z zabezpieczeniem podstawowych potrzeb bytowych osób starszych, ale również potrzeb wyższego rzędu, wpływających na wzrost jakości ich życia. Konsekwencją procesu starzenia się społeczeństwa będzie wzrost liczby osób chorych, z niepełnosprawnością, a co za tym idzie, wzrost zapotrzebowania na różnego rodzaju formy pomocy i wsparcia.

Pomoc ta powinna polegać na tworzeniu, poprawie i/lub utrzymaniu statusu społecznego, bezpieczeństwa i jakości życia osób starszych oraz stwarzaniu możliwości ich udziału w kulturze i życiu społecznym, co zwiększa ich szanse na prowadzenie aktywnego i niezależnego życia.

Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługują usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem. Specjalistyczne usługi opiekuńcze to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

GOPS w Słupi Koneckiej w 2017 roku przyznał decyzją pomoc w formie usług opiekuńczych 31 osobom. Wydano 15 decyzji uprawniających do udziału w zajęciach prowadzonych w Dziennym Domu Senior+ w Pilczycy.

Z analizy ankiet przeprowadzonych wśród 20 mieszkańców gminy Słupia objętych pomocą w formie usług opiekuńczych wynika, że wszyscy ankietowani są zadowoleni z udzielanej im pomocy. Na pytanie: Jakiej pomocy Pan/Pani zazwyczaj oczekuje od opiekunki? wskazywano: rozmowy - 18 osób, pomocy w codziennych czynnościach - 20 osób, wykupienie leków - 15 osób. W pytaniu: Jakiej pomocy więcej oczekiwałaby Pan/Pani od opiekunki? wskazywano - transportu do lekarza, na badania, do klubu Senior+ - 14 osób. W Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Końskich, w okresie od stycznia do grudnia 2017 r., z usług opiekuńczych skorzystało 81 osób, a z usług

opiekuńczych w formie pomocy sąsiedzkiej skorzystały 2 osoby. Porównawczo, w 2016 r. z usług opiekuńczych skorzystały 93 osoby, a z pomocy sąsiedzkiej – 1 osoba.

Ważnym elementem wsparcia seniorów są domy dziennego pobytu oraz kluby seniora.

Przy Miejsko – Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Końskich działa Dom Dziennego Pobytu (DDP,) z którego nieodpłatnie mogą korzystać osoby w wieku emerytalnym oraz renciści o zmniejszonej sprawności psychofizycznej. Podopieczni mają do dyspozycji świetlicę, kącik komputerowy oraz stołówkę. Z obiadów w stołówce przy DDP w 2016 r. ogółem korzystało 74 podopiecznych Miejsko - Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Końskich (średniomiesięcznie 50 osób).

W 2017 r. do DDP przy M-GOPS w Końskich uczęszczało 58 podopiecznych (45 kobiet i 13 mężczyzn) - emerytów, rencistów, mieszkańców miasta i gminy Końskie, w tym 51 osób z niepełnosprawnością.

Do najczęstszych przyczyn zgłaszania się osób do DDP należą: samotność, trudna sytuacja rodzinna - brak więzi uczuciowych, zrozumienia, wsparcia, potrzeba życia towarzyskiego – kontakt z drugim człowiekiem, poszukiwanie aktywnych form życia, potrzeba wypełnienia wolnego czasu, często „życiowej pustki”.

Celem działalności DDP jest szeroko pojęta aktywizacja osób starszych, poprzez udział w formach terapeutycznych, tj.: zajęcia rekreacyjno – towarzyskie, terapia zajęciowa, silwoterapia, muzykoterapia, arteterapia, choreoterapia, kinezyterapia, nornic walking, biblioterapia. Aktywność tego typu dostarcza podopiecznym Domu wielu korzyści: podnosi ich poczucie wartości, motywuje do działania, jest źródłem satysfakcji, użyteczności dla innych, umożliwia nawiązywanie kontaktów społecznych, wzmacnia kondycję psychiczną i fizyczną, daje możliwość realizacji własnych pasji, rozwija umiejętności i zdolności twórcze, umożliwia zdobywanie nowej wiedzy, daje poczucie dobrze wykorzystanego czasu. DDP podejmuje również działania służące aktywizacji społecznej, utrzymaniu podopiecznych w ich naturalnym środowisku i przeciwdziałaniu instytucjonalizacji i marginalizacji, integruje ze społeczeństwem lokalnym poprzez współpracę z instytucjami działającymi na terenie miasta i gminy Końskie tj.: placówki kulturalno – oświatowe, organizacje pozarządowe, itp.

Na terenie powiatu koneckiego działają także: Stowarzyszenie Uniwersytet Trzeciego Wieku – Aktywni, Polski Związek Emerytów i Rencistów, Stowarzyszenie Klub Seniora 50+ (gmina Stąporków).

Ze zgromadzonych danych oraz przeprowadzonych wywiadów środowiskowych wynika, że na terenie powiatu koneckiego występuje zapotrzebowanie na:

- organizację czasu wolnego, w tym aktywizację i integrację ze środowiskiem lokalnym osób starszych,
- pomoc w zakresie transportu osób niesamodzielnych na badania, zabiegi rehabilitacyjne itp.,
- doraźne zastępstwo za opiekunów faktycznych dla osób niesamodzielnych wymagających całodobowej opieki,
- dokształcanie opiekunów faktycznych z zakresu opieki nad osobami niesamodzielnymi.

W przypadku, kiedy osoba wymaga całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, nie może samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu i forma usług opiekuńczych nie jest wystarczająca, by zapewnić jej niezbędną pomoc, przysługuje jej prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Zadaniem domów pomocy społecznej jest zapewnienie całodobowej opieki oraz zaspokajanie potrzeb bytowych, edukacyjnych, społecznych i religijnych na poziomie obowiązujących standardów. Domy umożliwiają i organizują mieszkańcom pomoc w korzystaniu ze świadczeń zdrowotnych, przysługujących im na podstawie odrębnych przepisów oraz pokrywają opłaty ryczałtowe i częściową odpłatność - do wysokości limitu ceny, przewidziane w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w NFZ. Domy pomocy społecznej świadczą usługi zgodnie z obowiązującym standardem usług, w szczególności w zakresie potrzeb bytowych, opiekuńczych, wspomagających.

Na terenie powiatu koneckiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej: Dom Pomocy Społecznej „Cichy Zakątek” w Końskich, przeznaczony dla 150 osób przewlekłe psychicznie chorych oraz Dom Pomocy Społecznej „Etola” w Rudzie Pilczyckiej dla 120 mężczyzn niepełnosprawnych intelektualnie.

Udzielając wsparcia podopiecznym, domy organizują m.in. rehabilitację, terapię zajęciową, imprezy kulturalne i rekreacyjne, umożliwiają uczestnictwo w praktykach religijnych, stymulują kontakty z rodziną i środowiskiem lokalnym.

II.3.2. Dysfunkcyjność rodzin

Rodzina stanowi pierwsze, naturalne środowisko i grupę społeczną dla dziecka. Jest ona tą wspólnotą, która w kolejnych okresach rozwojowych dziecka powinna wypełniać różnorodne funkcje opiekuńcze, rozwojowe, edukacyjne, socjalizacyjne i emocjonalne. Ponosi ona główną odpowiedzialność za zaspokojenie potrzeb biologicznych, psychicznych i społecznych. Prawidłowe wypełnianie funkcji rodzicielskich tworzy korzystne środowisko wychowawcze, opiekuńcze i socjalizacyjne dla dziecka, w którym następuje rozwój cech osobowości, kształtują się wartości i normy przyjęte w społeczeństwie.

W każdej rodzinie występują pewne elementy niewłaściwych sytuacji życia rodzinnego oraz postaw i zachowań rodzicielskich, jednak w rodzinie dysfunkcyjnej, niezależnie od nasilenia i zakresu dysfunkcji, przejawiają się zachowania rodziców, powodujące zaniedbywanie dzieci w wielu sferach: opiekuńczej, biologicznej, materialnej, edukacyjnej, emocjonalnej i społecznej. Eliminowanie powyższego jest procesem długotrwałym, złożonym i wymagającym zaangażowania wielu służb.

Wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to działania wdrażane i realizowane w celu przywrócenia rodzinie zdolności do ich wypełniania.

Zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, jednostką samorządu terytorialnego odpowiadającą za udzielenie pomocy rodzinom w tym zakresie jest gmina, która może zapewnić wsparcie, poprzez pracę z rodziną oraz pomoc w opiece i wychowaniu dziecka.

Ośrodki pomocy społecznej z terenu powiatu koneckiego świadczą dla rodzin m.in. pomoc w formie pracy socjalnej, wypłaty świadczeń pieniężnych, dożywiania dzieci w szkole. Ośrodki wydają także skierowania do uzyskania pomocy żywnościowej z Banku Żywności oraz świadczą pomoc ze strony asystenta rodziny.

W 2017 roku z uwagi na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych ze świadczeń pomocy społecznej korzystało:

- w gminie Końskie – 43 rodziny,
- w gminie Stąporków – 73 rodziny (2016 r. – 80 rodzin),
- w gminie Słupia - 1 rodzina.

Z usług asystenta rodziny w 2017 r. korzystało:

- w gminie Końskie – 49 rodzin,
- w gminie Stąporków – 28 rodzin,

– w gminie Słupia – 5 rodzin.

Pomimo zaobserwowanego spadku odsetka rodzin przeżywających problemy w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej w gminie Stąporków, obserwuje się w poszczególnych rodzinach wzrost skali problemów, co znajduje potwierdzenie w zasadności wspierania ich przez asystenta rodziny. Liczba rodzin objętych tym wsparciem utrzymuje się na poziomie od 25 do 28 (w ciągu 3 ostatnich lat). Na terenie gminy Stąporków z usług rodziny wspierającej dotychczas skorzystała 1 rodzina, zaś ze wsparcia PWD prowadzonych na terenie gminy w formie specjalistyczno – opiekuńczej i podwórkowej, każdego roku w latach 2016 – 2018 korzystało 60 dzieci (w tym 45 dzieci w placówce prowadzonej przez gminę). Profesjonalnego wsparcia wychowankom tych placówek udziela specjalistyczna kadra. Specjalistyczno – opiekuńczy charakter PWD , która to w swoich założeniach służy dzieciom i ich rodzicom, umożliwi także szczególne wsparcie dzieciom z niepełnosprawnościami (w ogólnej liczbie 12 osób), w sposób dostosowany do ich indywidualnych potrzeb. Placówka została wyposażona w sprzęt niezbędny do terapii. Przeprowadzone ankiety wskazują na potrzebę rozszerzenia oferty dotychczasowego wsparcia, tak dla dzieci z niepełnosprawnościami, jak i pozostałych wychowanków oraz ich rodzin.

Wśród rodzin z wielorakimi problemami w pełnieniu funkcji opiekuńczo – wychowawczej obserwuje się wielokrotność zagrożeń, najczęściej wynikających z uzależnień, bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, przemocy i niepełnosprawności członków rodzin.

Z powyższych analiz wywodzi się potrzeba wsparcia dzieci i ich rodzin w planowanym zakresie.

Na terenie gminy Słupia Konecka, pomimo niskiego wskaźnika osób korzystających z pomocy z powodu bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych, wiele rodzin wymaga wsparcia ze strony asystenta rodziny oraz pracowników socjalnych. Na terenie gminy brak jest placówki wsparcia dziennego, która służyłaby pomocą rodzinom przeżywającym różnego rodzaju trudności. Z wywiadów środowiskowych wynika, że mieszkańcy gminy zgłaszają zapotrzebowanie na uruchomienie PWD w której organizowane byłyby zajęcia wychowawcze, ogólnorozwojowe, w tym organizacja zajęć nauki własnej oraz pomoc w nauce i odrabianiu lekcji.

M-GOPS w Końskich szczególnie nacisk na wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych kładzie poprzez: kompleksowe działania prowadzone przez asystentów rodziny, pracowników socjalnych, rodziny wspierające. Pomoc rodzinie odbywa się także poprzez ofertę placówek wsparcia dziennego,

mediacje, świadczenie pomocy psychologicznej oraz działalność zespołów interdyscyplinarnych.

Tabela 3 Struktura rodzin z terenu gminy Końskie korzystających z pomocy MGOPS w Końskich w 2016 r. i 2017 r.

Wyszczególnienie	2016		2017	
	Ogółem	Z terenu wsi	Ogółem	Z terenu wsi
Rodziny ogółem	1287	655	1204	600
Liczba osób w rodzinach	2703		2395	
w tym rodziny o liczbie osób:				
1	701	319	704	326
2	168	94	152	81
3	171	88	136	72
4	141	88	127	69
5	68	42	55	34
6 i więcej	38	24	30	18
Rodziny z dziećmi ogółem	387	226	327	183
Liczba osób w rodzinach z dziećmi	1497		1261	
w tym rodziny o liczbie dzieci:				
1	162	95	135	78
2	137	98	118	61
3	64	37	53	30
4	14	9	15	10
5	9	6	6	4
6	0	0	6	0
7 i więcej	1	1	0	0
Rodziny niepełne ogółem	134	72	112	54

Źródło: dane ze sprawozdania MPiPS-03.

Powyższa tabela przedstawia liczbę rodzin z terenu gminy Końskie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w 2016 i 2017 r. W tych dwóch latach rodziny o liczbie dzieci: 1, 2 i 3 były głównymi beneficjentami świadczeń, natomiast najmniejszy udział w świadczeniach miały rodziny wielodzietne z liczbą dzieci 4 i więcej.

Na terenie gminy Końskie w roku 2017 r. z usług rodziny wspierającej nie skorzystała żadna rodzina, natomiast w 2018 r. - 1 rodzina.

M-GOPS w Końskich, mając na uwadze problemy identyfikowania rodzin z dziećmi z problemem opiekuńczo-wychowawczym, wprowadził procedurę, która ułatwia wyłonienie tych rodzin spośród wszystkich korzystających ze świadczeń pomocy.

Tabela 4 Rodziny z dziećmi z terenu gminy Końskie przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Liczba rodzin z dziećmi z problemem opiekuńczo -wychowawczym	Rok 2017	Rok 2018
		43

Źródło: *Sprawozdania M-GOPS w Końskich.*

Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2018 nastąpił wzrost liczby rodzin z problemem opiekuńczo – wychowawczym w stosunku do roku 2017, co świadczy o coraz większym zapotrzebowaniu na wsparcie ze strony asystenta rodziny.

II.3.2.1. ASYSTENT RODZINY jako forma wsparcia rodziny.

Ważną rolę w systemie wspierania rodziny pełni asystentura rodziny. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwia wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny biologicznej oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie.

Praca asystenta rodziny ma charakter kompleksowy. W pierwszej kolejności, osoba pełniąca tą funkcję, dba o rozwiązanie podstawowych problemów socjalnych rodzin: mieszkaniowych, materialnych, zdrowotnych, czy prawnych. Ponadto pomaga również w rozwiązaniu problemów podopiecznych (emocjonalnych, rodzinnych, problemów w grupie rówieśniczej) i w razie potrzeby kieruje ich na odpowiednią terapię. Asystent rodziny wspiera również swoich podopiecznych w podejmowaniu aktywności społecznej. Do jego zadań należy motywowanie podopiecznych do podnoszenia kwalifikacji zawodowych lub kontynuowania nauki, pomoc w wyborze odpowiedniej szkoły lub kursów zawodowych, przełamywanie kompleksów i ewentualnych kryzysów wynikających z trudności i niepowodzeń w nauce. Asystent rodziny zachęca bezrobotnych do podjęcia pracy i wspiera ich w pierwszych miesiącach zatrudnienia. Intensywna praca asystenta z rodziną jest realizowana również w przypadku czasowego umieszczenia przez sąd dziecka poza rodziną. Wówczas zadaniem asystenta staje się nie tylko praca z biologicznymi rodzicami dzieci w miejscu zamieszkania, ale również współpraca z rodziną zastępczą lub koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej, odpowiedzialnym za dziecko umieszczone w instytucji sprawującej pieczę zastępczą, będącej w gestii powiatu oraz sądu.

Wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego w formie: pracy z rodziną, pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Tabela 5 Liczba rodzin z terenu miasta i gminy Końskie objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2016 – 2018.

Lata	Liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny		Razem
	miasto	wieś	
Rok 2016	31	4	35
Rok 2017	36	13	49
Rok 2018 (stan na dzień 31.10.2018 r.)	28	8	36

Źródło: sprawozdania M-GOPS w Końskich.

Powyższe dane wskazują, że rodziny zamieszkujące na terenie miasta wymagają większego wsparcia asystenta rodziny. Należy dodać, że rodziny objęte wsparciem w latach 2017-2018 są rodzinami o wysokim stopniu trudności wynikających z dysfunkcji m.in.: zaburzeń psychicznych, przemocy, niepełnosprawności intelektualnej, uzależnienia od alkoholu.

Tabela 6 Charakterystyka rodzin z terenu miasta i gminy Końskie objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2017 – 2018.

Lata	Liczba rodzin niepełnych objęta wsparciem asystenta rodziny	Liczba rodzin wielodzietnych objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba rodzin w których przynajmniej jedna osoba posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności
Rok 2017	35	11	14
Rok 2018	19	8	14

Źródło: sprawozdania M-GOPS w Końskich.

Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2017 ponad 71,4 % rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny, to rodziny niepełne. W roku 2018 wskaźnik ten zmniejszył się do 52,8 %. Liczba rodzin wielodzietnych objętych wsparciem asystenta rodziny zmniejszyła się z 11 w 2017 roku do 8 w 2018 roku. Liczba rodzin, w których przynajmniej jedna osoba posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności w 2017 roku stanowiła 1/3 ogółu rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny.

Struktura wieku dzieci z rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny w latach 2017 – 2018 wykazuje, że najwyższą liczbę stanowią dzieci w przedziale wiekowym 7-14 lat, tj. w wieku

szkoły podstawowej. Wzrasta również liczba dzieci w rodzinach asystenckich z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności oraz opinią lub orzeczeniem Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej.

Tabela 7 Wyszczególnienie problemów społecznych najczęściej występujących w rodzinach asystenckich w latach 2017- 2018.

Lata	Ilość wszczętych procedur „Niebieska Karta” w rodzinach objętych wsparciem asystenta rodziny	Ilość rodzin w których występują problem alkoholowy
Rok 2017	9	23
Rok 2018	10	23

Źródło: sprawozdania M-GOPS w Końskich.

Z powyższej tabeli wynika, że w roku 2017 w rodzinach objętych wsparciem asystenta, w 46,9% przypadków występował problem alkoholowy. W 2018 r. zanotowano wzrost do 63%, co ogranicza prawidłowe wykonywanie funkcji opiekuńczo - wychowawczych rodziców wobec dzieci. W 2017 roku wobec 18,37% rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny prowadzono procedurę „Niebieska Karta”. Wskaźnik ten wzrósł do 27,8 % w 2018 roku.

Należy dodać, że w roku 2018 zastosowano postępowanie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, poprzez umieszczenie dwójki dzieci z rodziny asystenckiej w pieczy zastępczej.

II.3.2.2. RODZINY WSPIERAJĄCE jako forma wsparcia rodziny.

W celu wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, rodzina może zostać objęta pomocą rodziny wspierającej.

Rodzina wspierająca, przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w opiece i wychowaniu dziecka, prowadzeniu gospodarstwa domowego, kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych.

Pełnienie funkcji rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Rodzinę wspierającą ustanawia wójt, burmistrz właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspierającej po uzyskaniu pozytywnej opinii kierownika ośrodka pomocy społecznej, na podstawie przeprowadzonego rodzinnego wywiadu środowiskowego. Z rodziną wspierającą wójt, burmistrz właściwy ze względu na miejsce zamieszkania rodziny wspierającej zawiera umowę, która określa zasady zwrotu

kosztów związanych z udzieleniem pomocy. W 2017 roku gmina Końskie nie podpisała żadnej umowy z rodziną wspierającą, natomiast w 2018 jedna z rodzin asystenckich została objęta tą formą pomocy.

II.3.2.3. PLACÓWKI WSPARCIA DZIENNEGO jako forma wsparcia rodziny.

Tabela 8 Ilość placówek wsparcia dziennego na terenie miasta i gminy Końskie w latach 2016 – 2018.

Lp.	Nazwa placówki	Ilość placówek w 2016 r.	Ilość placówek w 2017 r.	Ilość placówek w 2018 r.
1.	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych dotkniętych problemem alkoholowym, korzystających z M-GOPS Końskie, działająca w strukturach M-GOPS Końskie. Od 01.03.2017 r. Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie specjalistyczno-opiekuńczej – świetlica środowiskowa.	1	1	1
2.	Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie podwórkowej przez ZHP Końskie (dofinansowywana z UE w ramach EFS).	1	1	1
3.	Placówka wsparcia dziennego dla dzieci autystycznych i niepełnosprawnych prowadzona przez Stowarzyszenie „Spinacz” w Końskich (dofinansowywana z UE w ramach EFS).	1	1	1

Źródło: sprawozdania M-GOPS w Końskich.

W strukturach organizacyjnych M-GOPS w Końskich funkcjonuje Placówka Wsparcia Dziennego (PWD) dla dzieci i młodzieży, prowadzona w formie specjalistyczno- opiekuńczej – świetlica środowiskowa.

Zadaniami placówki są w szczególności: prowadzenie zajęć socjoterapeutycznych, psychoedukacyjnych, profilaktyczno-wychowawczych, logopedycznych, ogólnorozwojowych w tym organizacja zajęć nauki własnej oraz pomoc w nauce i odrabianiu lekcji.

Tabela 9 Liczba rodzin i wychowanków w Placówce Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie specjalistyczno – opiekuńczej przy M-GOPS Końskie.

Lp.	Rok	Liczba rodzin w PWD objętych wsparciem	Liczba wychowanków w PWD objętych wsparciem
1.	2016	39	73 (dynamika grupy)
2.	2017	53	84 (dynamika grupy)
3.	2018 (stan na 30.11.2018 r.)	37	73 (dynamika grupy)

Źródło: sprawozdania M-GOPS w Końskich.

Tabela 10 Liczba rodzin i wychowanków w Placówce Wsparcia Dziennego prowadzonej w formie specjalistyczno – opiekuńczej (M-GOPS Końskie) objętych wsparciem asystenta rodziny w tym liczba wychowanków

Lp.	Rok	Liczba rodzin w PWD objętych wsparciem asystenta rodziny	Liczba wychowanków w PWD objętych wsparciem asystenta rodziny
1.	2016	18	35
2.	2017	20	43
3.	2018 - do dn. 30.11.2018	14	28

Źródło: sprawozdania M-GOPS w Końskich.

PWD przewiduje 60 miejsc wsparcia dla dzieci i młodzieży. Prowadzona jest lista dzieci oczekujących na przyjęcie do świetlicy. Aktualny stan na dzień 30.11.2018 r. wynosi 8 osób oczekujących na przyjęcie.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona przez Stowarzyszenie „Spinacz”. Placówka pozyskała na prowadzenie działalności dofinansowanie ze środków EFS. Celem placówki jest zapewnienie specjalistycznej opieki dla dzieci niepełnosprawnych i ich rodzeństwa, poprzez organizację zajęć logopedycznych, specjalistyczno – terapeutycznych i ogólnorozwojowych. Do placówki uczęszcza 27 podopiecznych. Placówka prowadzi zajęcia 3 razy w tygodniu w godzinach od 15.00 do 18.00. Aktualnie, funkcjonuje ona na zasadzie trwałości projektu, a specjaliści prowadzą zajęcia wolontarystycznie.

Placówka wsparcia dziennego prowadzona w formie podwórkowej przez Związek Harcerstwa Polskiego w Końskich pozyskała na prowadzenie dofinansowanie z Unii Europejskiej w ramach EFS. Placówka udziela wsparcia dla dzieci i młodzieży z terenu miasta Końskie. Uczęszcza do niej 15 wychowanków. Czynna jest 2 razy w tygodniu w godzinach od 16.00 do 18.00. Zajęcia w placówce prowadzą wolontarystycznie instruktorzy drużyn harcerskich. Celem placówki jest konstruktywne zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży, a głównym jej zadaniem jest prowadzenie zajęć profilaktyczno – wychowawczych i ogólnorozwojowych.

Rodzina jest naturalnym środowiskiem życia, rozwoju i wychowania dziecka. Kształtuje systemy wartości. Bardzo ważnymi elementami są interakcje zachodzące między poszczególnymi członkami rodziny, co z kolei ma ogromny wpływ na formowanie osobowości dzieci i młodzieży. Brak podstawowych umiejętności opiekuńczo – wychowawczych, jak i różnego rodzaju niewydolności ze strony rodziców, powoduje niejednokrotnie nawarstwianie się problemów związanych z wychowaniem dzieci. W takich

przypadkach obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego. Należy podkreślić, że ostatecznością jest pozbawienie możliwości wychowywania się dziecka w jego naturalnym środowisku rodzinnym, dlatego też należy użyć wszelkich narzędzi wspierania rodziny w celu wzmocnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Z przeprowadzonej diagnozy wynika, że:

- **na terenie miasta i gminy Końskie brak jest placówki wsparcia, która mogłaby zagwarantować ilość interwencyjnych osobo/miejsc dla dzieci w wieku od 3 do 14 lat z rodzin dotkniętych nagłą sytuacją kryzysową, losową, potrzebujących wszechstronnej pomocy i opieki. Powodem takiego stanu rzeczy jest brak warunków lokalowych oraz kadrowych wraz z rozwinięciem usług opiekuńczo-specjalistycznych,**
- **na terenie gminy Słupia Konecka brak jest placówki wsparcia dziennego, która wzmocniałaby kompetencje społeczne wśród dzieci i młodzieży, służyłaby dzieciom z terenu gminy zarówno jako miejsce spotkań jak i miejsce wsparcia w nauce. Utworzenie PWD przyczyniłoby się do wyeliminowania różnic jakie powstają między dziećmi, które mają łatwiejszy dostęp do korzystania z różnego rodzaju zajęć dodatkowych, zmniejszyłaby dysproporcje w osiągnięciach edukacyjnych. Wyremontowanie istniejącego na terenie gminy budynku umożliwiłoby dzieciom korzystanie z zajęć dodatkowych, korepetycji, wzmocniłoby więzi społeczne. Likwidacja barier transportowych (zakup samochodu i zorganizowanie dowozu do PWD) umożliwiłoby dzieciom z terenu gminy dotarcie na organizowane zajęcia.**

II.3.3. PIECZA ZASTĘPCZA

Charakterystyka pieczy zastępczej na terenie powiatu koneckiego wskazuje na przewagę rodzinnej formy pieczy zastępczej w stosunku do instytucjonalnej. Według stanu na dzień 30 czerwca 2018 r., ponad 74% dzieci przebywających w pieczy zastępczej zostało umieszczonych w jej rodzinnych formach.

II.3.3.1. Rodzinne formy pieczy zastępczej

W roku 2017 na terenie powiatu koneckiego funkcjonowały 73 rodziny zastępcze, w których przebywało łącznie 119 dzieci, w tym:

- 49 rodzin zastępczych spokrewnionych, w których przebywało 76 dzieci,
- 18 rodzin niezawodowych, w których przebywało 23 dzieci,
- 6 zawodowych rodzin zastępczych, w których przebywało 20 dzieci, w tym:
  - 4 zawodowe rodziny zastępcze, w których przebywało 15 dzieci,
  - 2 zawodowe rodziny zastępcze pełniące funkcję pogotowia rodzinnego, w których przebywało 5 dzieci.

Tabela 11 Liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego w latach 2014-2017.

Rok	Liczba rodzin	Liczba dzieci
2014	103	169
2015	96	154
2016	84	140
2017	73	119

Źródło: sprawozdania PCPR w Końskich.

W 2017 roku utrzymywała się tendencja spadkowa liczby rodzin zastępczych i liczby dzieci pozostających pod ich opieką. W rodzinach zastępczych funkcjonujących na terenie powiatu koneckiego umieszczono w 2017 r. 12 dzieci.

Z informacji uzyskanych od koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej wynika, że funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego rodziny zastępcze i przebywające w nich dzieci potrzebują stałego wsparcia w zakresie: wzmocnienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, poradnictwa, specjalistycznego wzmocnienia rozwojowego dzieci i wyrównywania ich szans edukacyjnych. W ofercie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich brakuje specjalistycznych usług terapeutycznych, między innymi: integracji sensorycznej, dogoterapii, logopedii oraz psychoterapii.

Rodziny zastępcze zgłaszają również potrzebę objęcia dzieci wsparciem w postaci zajęć edukacyjnych – korepetycji. Ta forma pomocy jest niezbędna zwłaszcza w sytuacji, gdy rodzic zastępczy nie jest w stanie samodzielnie udzielić dziecku pomocy w nauce, ze względu na przykład na swój wiek (dotyczy dziadków).

Kolejnym istotnym problemem związanym z realizacją przez powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej jest **brak gotowości społecznej w podejmowaniu pieczy zastępczej.** Na terenie powiatu koneckiego brakuje przede wszystkim zawodowych rodzin zastępczych, także tych o charakterze pogotowia rodzinnego, rodzin pomocowych oraz specjalistycznych rodzin zastępczych, mogących

otoczyć pieczą dzieci o szczególnych potrzebach. Stan ten nie pozwala na pełną realizację założeń procesu deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej.

II.3.3.2. Placówki opiekuńczo – wychowawcze

Umieszczenie dziecka pozbawionego częściowo lub całkowicie opieki rodzicielskiej w całodobowej placówce opiekuńczo-wychowawczej, może nastąpić po wyczerpaniu możliwości udzielenia pomocy rodzinie naturalnej lub umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, dziecko pozbawione opieki rodzicielskiej może być umieszczone w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, rodzinnego, socjalizacyjnego.

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia.

Pobytek dziecka w placówce powinien mieć charakter przejściowy - do czasu powrotu dziecka do rodziny naturalnej lub umieszczenia w rodzinnej pieczy zastępczej.

Na terenie powiatu koneckiego działają trzy placówki opiekuńczo – wychowawcze:

- Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie,
- Placówka Rodzinna w Brodach,
- Placówka Rodzinna w Kawęczynie.

Tabela 12 Placówki opiekuńczo – wychowawcze na terenie powiatu koneckiego.

Nazwa placówki	Liczba miejsc w 2017 r.
Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie	23
Placówka Rodzinna w Brodach	8
Placówka Rodzinna w Kawęczynie	8

Źródło: sprawozdanie PCPR w Końskich za 2017 r.

Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie

Wielofunkcyjna Placówka Pomocy Dziecku i Rodzinie w Stąporkowie działa na podstawie decyzji Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 15 lipca 2008 r., zgodnie z którą sprawuje opiekę nad 23 wychowankami. Placówka posiada 20 miejsc socjalizacyjnych i 3 miejsca interwencyjne. W roku 2017 jednostka objęła opieką 23 wychowanków.

Wśród podopiecznych placówki w 2017 r. znajdowały się dzieci pochodzące z terenu powiatu koneckiego (20), opoczyńskiego (2), tarnogórskiego (1).

Placówka Rodzinna w Brodach

Placówka Rodzinna w Brodach działa na podstawie decyzji Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 30 stycznia 2013 r., zgodnie z którą może sprawować opiekę nad 8 dziećmi. W roku 2017 w placówce przebywało 8 dzieci w wieku od 4 do 18 lat. Wszystkie dzieci pochodziły z terenu powiatu koneckiego.

Placówka Rodzinna w Kawęczynie

Placówka Rodzinna w Kawęczynie działa na podstawie decyzji Wojewody Świętokrzyskiego z dnia 19 grudnia 2007 r. Dysponuje 8 miejscami dla dzieci częściowo lub całkowicie pozbawionych opieki rodzicielskiej. W Placówce Rodzinnej w Kawęczynie w 2017 r. przebywało 7 dzieci w wieku od 8 do 19 lat.

II.3.3.3. Usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej

W roku 2017 pomocą mającą na celu życiowe usamodzielnienie i integrację ze środowiskiem PCPR w Końskich objęło łącznie 72 usamodzielniających się wychowanków, w tym:

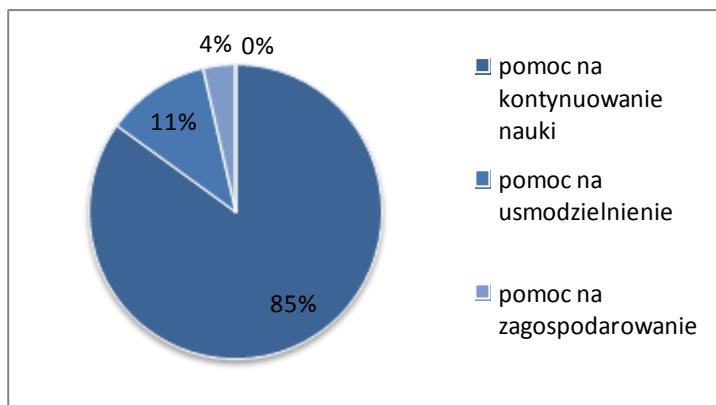
- 55 usamodzielnionych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej,
- 13 wychowanków, którzy opuścili placówki opiekuńczo – wychowawcze,
- 4 wychowanków, którzy opuścili Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy.

Łączna wysokość zrealizowanej pomocy wyniosła 415.314,65 zł:

- a) 331.849,88 zł, w przypadku usamodzielnionych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, w tym:
  - 281.908,88 zł – pomoc na kontynuowanie nauki,
  - 37.941,00 zł – pomoc pieniężna na usamodzielnienie,
  - 12.000,00 zł – pomoc pieniężna na zagospodarowanie.
- b) 63.833,97 zł w przypadku usamodzielnionych wychowanków, którzy opuścili placówki opiekuńczo – wychowawcze w wysokości, w tym:
  - 52.595,97 zł – pomoc na kontynuowanie nauki,
  - 8.238,00 zł – pomoc pieniężna na usamodzielnienie,
  - 3.000,00 zł – pomoc pieniężna na zagospodarowanie.
- c) 19.630,80 zł (pomoc na kontynuowanie nauki) w przypadku wychowanków, którzy opuścili młodzieżowe ośrodki.

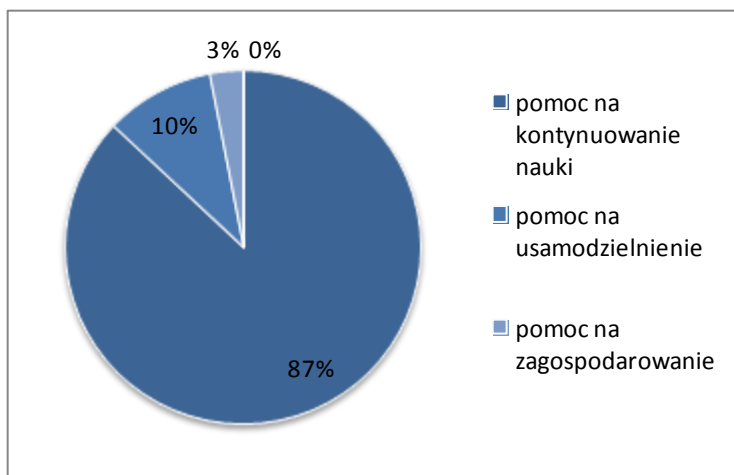
Strukturę udzielnej pomocy finansowej zobrazowano na zamieszczonych poniżej wykresach.

Wykres 3 Struktura wydatków na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie koneckim w 2017 roku.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych PCPR w Końskich.

Wykres 4 Struktura wydatków na świadczenia dla usamodzielnianych wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej oraz młodzieżowych ośrodków wychowawczych w powiecie koneckim w 2017 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych sprawozdawczych PCPR w Końskich.

Udzielona pomoc na usamodzielnienie oraz zagospodarowanie pozwoliła na znaczne polepszenie warunków mieszkaniowych wychowanków, uwzględniając ich indywidualne potrzeby.

Przyznane świadczenia finansowe stanowią istotny element procesu usamodzielnienia. Należy jednak pamiętać o konieczności postrzegania tego procesu w sposób całościowy, biorąc pod uwagę, że usamodzielnienie dziecka powinno skutkować wyposażeniem go w niezbędne kompetencje społeczne i zawodowe.

Z wywiadów przeprowadzonych przez pracowników PCPR w Końskich wynika, że usamodzielnieni wychowankowie pieczy zastępczej często borykają się z problemami wynikającymi z braku kwalifikacji zawodowych. Młode osoby, zakładające własne

rodziny, bądź gospodarujące samodzielnie, które opuściły rodziny zastępcze, bądź placówki opiekuńczo-wychowawcze, potrzebują również wzmocnienia w obszarach związanych z planowaniem budżetu domowego ,czy wychowywaniem własnych dzieci.

Podsumowując charakterystykę obszaru pieczy zastępczej w powiecie koneckim do istotnych problemów zaliczyć należy:

- brak gotowości społecznej w podejmowaniu pieczy zastępczej,
- deficyt zawodowych rodzin zastępczych, także tych o charakterze pogotowia rodzinnego, rodzin pomocowych oraz specjalistycznych rodzin zastępczych,
- wąski katalog usług społecznych dla wychowanków pieczy zastępczej wynikający z braku miejsc specjalistycznego wsparcia oraz specjalistycznych usług terapeutycznych,
- nierówność szans edukacyjnych i w podejmowaniu zatrudnienia wychowanków pieczy zastępczej,
- niewystarczające umiejętności wychowawcze rodzin zastępczych, wymagające wzmocnienia.

II.4. UWARUNKOWANIA INSTYTUCJONALNE

Na poziomie gminnym zadania z zakresu pomocy społecznej w powiecie koneckim realizuje 8 ośrodków pomocy społecznej, w tym 3 miejsko-gminne ośrodki pomocy społecznej w Końskich, Stąporkowie i Radoszycach oraz 5 gminnych ośrodków pomocy społecznej w Gowarczowie, Fałkowie, Rudzie Malenieckiej, Słupi Koneckiej oraz Smykowie.

• Ośrodki pomocy społecznej

Ośrodki pomocy społecznej prowadzą działalność umożliwiającą osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Realizują one zadania wynikające m.in. z ustawy o pomocy społecznej, ustawy o samorządzie gminnym, ustawy o zatrudnieniu socjalnym, ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

- **Placówki wsparcia dziennego, świetlice środowiskowe, kluby integracji społecznej, domy dziennego pobytu:**

- **Placówka Wsparcia Dziennego dla dzieci i młodzieży prowadzona w formie specjalistyczno-opiekuńczej – świetlica środowiskowa w Końskich**

Placówka wsparcia dziennego, działająca w ramach struktur organizacyjnych M-GOPS w Końskich, prowadzona w formie specjalistyczno – opiekuńczej – świetlica środowiskowa, mieści się w Końskich przy ul. 16 – go Stycznia 6. Działa ona na podstawie Uchwały Nr XVII/157/2015 Rady Miejskiej w Końskich z dnia 30 grudnia 2015 r. Do placówki uczęszcza łącznie 60 wychowanków. Są to dzieci i młodzież z rodzin dysfunkcyjnych, dotkniętych problemem alkoholowym oraz narkotykowym, uczęszczająca do szkół podstawowych i gimnazjów z terenu miasta i gminy Końskie. Wychowankowie kierowani są do placówki na prośbę rodziców/opiekunów prawnych, na wniosek szkoły, Poradni Pedagogiczno-Psychologicznej, pracowników socjalnych, asystentów rodziny, kuratorów sądowych lub postanowieniem sądu. Świetlica czynna jest codziennie z wyjątkiem sobót, niedziel i dni wolnych od pracy, w godz. od 9.00 do 18.00. Podopieczni mają codziennie zapewniony posiłek w postaci suchego prowiantu oraz napoju. Pobyt dziecka w placówce jest bezpłatny.

Celem Placówki wsparcia dziennego jest zapewnienie specjalistycznej opieki profilaktyczno – wychowawczej, a dzieciom i młodzieży z zaburzeniami zachowania, wychowującym się w warunkach niekorzystnych dla ich rozwoju - tworzenie warunków do nauki własnej i pomocy w nauce, rozwijanie zainteresowań i uzdolnień oraz łagodzenie niedostatków wychowawczych w rodzinie.

- **Świetlice środowiskowe w Czarnej, Błazkowie, Mokrej, Smarkowie, Koziej Woli, Adamku, Świerczowie, Odrowążu, Wielkiej Wsi**

Świetlice Środowiskowe w gminie Stąporków działają na podstawie Uchwały Nr XVII/101/2008 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 20 marca 2008 r. Odbywają się w nich zajęcia plastyczne, sportowe, komputerowe, edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Świetlice są również miejscem spotkań rad sołeckich, spotkań okolicznościowych, imprez integracyjnych.

- **Placówka Wsparcia Dziennego „Dobra Przestrzeń” w Stąporkowie - forma opiekuńczo – specjalistyczna wraz z filią w Hucisku – forma podwórkowa oraz Placówka Wsparcia Dziennego prowadzona przez ZHP – forma podwórkowa**

Placówka Wsparcia Dziennego „Dobra Przestrzeń” w Stąporkowie, mieszcząca się przy ul. Plac Wolności 14, działa w strukturze Miejsko – Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Stąporkowie na podstawie Uchwały Nr XXII/151/2016 Rady Miejskiej w Stąporkowie z dnia 27 września 2016 r.

Prowadzona jest w formie opiekuńczej, specjalistycznej i podwórkowej.

Celem funkcjonowania Placówki jest wspieranie rodziny w dążeniu do prawidłowego sprawowania jej podstawowych funkcji.

Placówka realizuje zadania polegające na:

- objęciu dzieci i młodzieży opieką i wychowaniem w celu wsparcia rodziny przeżywającej różnorodnego rodzaju trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej,
- pomocy w nauce, stworzeniu warunków do nauki,
- prowadzeniu zajęć profilaktycznych (profilaktyka uzależnień),
- prowadzeniu zajęć specjalistycznych (logopedia, rehabilitacja, terapia SI, muzykoterapia, filmoterapia, socjoterapia),
- organizacji czasu wolnego,
- organizacji zajęć integracyjnych,
- stwarzaniu warunków sprzyjających zaspokojeniu potrzeb: poczucia bezpieczeństwa, akceptacji, zrozumienia, wyrażania własnego potencjału twórczego, wszechstronnego rozwoju osobowości,
- korekcie dysfunkcyjnych postaw i zachowań ze szczególnym uwzględnieniem łamania stereotypów dotyczących równości płci i niepełnosprawności,
- zapewnieniu integracji dzieci z niepełnosprawnościami z rówieśnikami,
- włączaniu dzieci w społeczność oraz zapobieganiu izolacji i segregacji społecznej, wzmacnianiu poczucia przynależności do grupy oraz budowaniu wiary w siebie i własne możliwości,
- wyrobieniu właściwych nawyków żywieniowych (zajęcia kulinarne),
- pracy z rodziną, a w szczególności rozwijaniu jej umiejętności opiekuńczo – wychowawczych poprzez konsultacje i poradnictwo specjalistyczne (konsultacje psychologiczne dla rodziców),

- współpracy z placówkami oświatowymi, podmiotami leczniczymi i innymi realizującymi zadania na rzecz pomocy dziecku i rodzinie,
- współpracy z wolontariuszami (terapia zajęciowa, rewalidacja, logopedia, terapia ręki),
- prowadzeniu innych zajęć, adekwatnych do zachodzących potrzeb.

– **Klub Integracji Społecznej w Końskich**

Podstawą działania Klubu Integracji Społecznej, funkcjonującego w ramach struktur Miejsko-Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Końskich, jest Uchwała Nr XXXIII/316/2006 Rady Miejskiej w Końskich z dnia 27 kwietnia 2006 r.

Celem działalności KIS jest readaptacja zawodowa, społeczna i rodzinna osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, będących w trudnej sytuacji życiowej. Podejmowane działania służą zatrzymaniu negatywnych tendencji społecznych, jakimi są: długotrwałe bezrobocie, wykluczenie społeczne, marginalizacja osób korzystających z pomocy społecznej.

W 2017 r. w ramach działalności KIS udzielono również wsparcia psychologicznego 111 osobom przeżywającym różnego rodzaju problemy.

– **Dom dla Osób Bezdomnych i Najuboższych MONAR MARKOT w Stąporkowie**

Placówka powstała w 2002 r. i od początku swojej działalności prowadzona jest przez Stowarzyszenie Monar. Ośrodek dysponuje 80 miejscami dla bezdomnych kobiet i mężczyzn. Każdy z mieszkańców może skorzystać z bezpłatnej pomocy specjalistycznej – prawnej, psychologicznej i socjalnej. Dla osób bezdomnych z problemem narkotykowym, czy alkoholowym, prowadzone są stacjonarne programy terapeutyczne. W ośrodku MARKOT można otrzymać odzież, zjeść posiłek i uzyskać informacje o możliwościach załatwienia własnych spraw bytowych.

Osoby bezdomne, nieposiadające ubezpieczenia zdrowotnego, uprawniającego do korzystania z publicznej służby zdrowia, mogą skorzystać z bezpłatnej pomocy medycznej.

– **Dzienny Dom Senior + w Pilczycy**

Dzienny Dom Senior+ powstał w 2015 roku w ramach programu „Senior-WIGOR” na lata 2015-2020. Beneficjentami placówki jest 15 osób nieaktywnych zawodowo w wieku 60+.

DDS+ jest placówką wsparcia dziennego, w ramach której realizowana jest aktywizacja społeczna, edukacja zdrowotna, profilaktyka, zajęcia kulturalne, rekreacyjne i integracyjne. Oferta ośrodka przewiduje pomoc uczestnikom w czynnościach dnia codziennego oraz zapewnienie jednego gorącego posiłku w ciągu dnia. Dzienny Dom „Senior +” funkcjonuje od poniedziałku do piątku z wyłączeniem dni ustawowo wolnych od pracy w wymiarze 8 godzin.

– **Dom Dziennego Pobytu w Końskich**

DDP w Końskich działa w strukturach organizacyjnych M-GOPS w Końskich na podstawie uchwały XIX/228/96 z dnia 7 listopada 1996 r. Celem jego działalności jest szeroko pojęta aktywizacja osób starszych, poprzez ich udział w różnych formach terapeutycznych, tj.:

- zajęcia rekreacyjno–towarzyskie (wycieczki, wieczorki taneczne, spotkania okolicznościowe, itp.),
- terapia zajęciowa - mająca na celu manualne usprawnianie, poprzez wykonywanie przez podopiecznych pod kierunkiem instruktora różnorodnych prac (prace z bibuły, papieru, prace wykonywane techniką decoupage, itp.),
- silwoterapia - terapia poprzez kontakt z przyrodą – letnie wyjazdy do Ośrodka Sportu i Rekreacji w Sielpi, udział w turnusach rehabilitacyjnych,
- muzykoterapia – zajęcia relaksujące i stymulujące poprzez słuchanie muzyki, śpiewanie piosenek, ćwiczenia rytmiczne,
- przygotowanie i udział w małych formach teatralnych przygotowywanych z okazji spotkań okolicznościowych oraz świąt,
- choreoterapia – terapia tańcem,
- kinezyterapia – terapia ruchem – ćwiczenia fizyczne, ogólnousprawniające, nordic walking,
- biblioterapia – terapia poprzez literaturę, inaczej ukierunkowane czytelnictwo dostarczające tematów do rozmów, nowego spojrzenia na własne problemy,
- poznawanie nowych umiejętności przydatnych w działalności społecznej (korzystanie z komputera, internetu oraz telefonu komórkowego itp.).

Poza opisanymi we wcześniejszej części diagnozy domami pomocy społecznej oraz placówkami opiekuńczo-wychowawczymi, na terenie powiatu w sferze pomocy społecznej działają następujące instytucje i podmioty:

- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Końskich jest jednostką organizacyjną samorządu terytorialnego, powołaną na podstawie Uchwały Nr VIII/26/99 Rady Powiatu w Końskich z dnia 30 czerwca 1999 roku. Siedziba jednostki mieści się w Końskich przy ul. Spółdzielczej 3. PCPR realizuje zadania własne i zlecone z zakresu pomocy społecznej, wynikające m.in. z: ustawy o pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny systemie pieczy zastępczej, ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, ustawy o ochronie zdrowia psychicznego, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

W strukturze PCPR funkcjonuje Ośrodek Interwencji Kryzysowej oraz Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy.

- **Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Końskich**

Ośrodek Interwencji Kryzysowej w Końskich działa na podstawie Uchwały Nr 72/2005 Zarządu Powiatu w Końskich z dnia 17 listopada 2005 r. Celem działalności OIK jest udzielanie krótkoterminowej pomocy osobom znajdującym się w sytuacji kryzysowej.

Działania skupiają się wokół udzielania poradnictwa psychologicznego, informacyjno – socjalnego. OIK inicjuje i angażuje się również w działania profilaktyczne na terenie powiatu koneckiego. Współpracuje także z ośrodkami pomocy społecznej, zespołami interdyscyplinarnymi, placówkami oświatowymi, policją oraz innymi instytucjami w zależności od potrzeb.

- **Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Stąporkowie**

PŚDS w Stąporkowie jest ośrodkiem wsparcia dziennego, przeznaczonym dla osób dotkniętych schorzeniami psychicznymi lub niepełnosprawnością intelektualną, niewymagających leczenia szpitalnego, bądź opieki stacjonarnej. Przeznaczony jest dla 40 osób. Działalność Domu obejmuje prowadzenie treningów indywidualnych i grupowych: funkcjonowania w codziennym życiu, umiejętności interpersonalnych i rozwiązywania problemów, umiejętności spędzania czasu wolnego oraz zajęć wspierająco – aktywizujących:

kulturoterapii, nauki obsługi komputera, turystyki i rekreacji, terapii zajęciowej. Z zajęć w PŚDS w roku 2017 korzystały 43 osoby.

- **Warsztat Terapii Zajęciowej przy Towarzystwie Wspierania Rozwoju Powiatu „Wszechnica Konecka” w Końskich**

Placówka działa na podstawie Rozporządzenia Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 25 marca 2004 r. w sprawie warsztatów terapii zajęciowej.

W 2017 r. liczba uczestników WTZ wynosiła 30 osób. Warsztat jest placówką pobytu dziennego. W WTZ funkcjonuje 5 pracowni: artystyczna z elementami informatyki, gospodarstwa domowego i zaradności osobistej, krawiecko-hafciarska, plastyczno-ceramiczna, przyrodniczo-ogrodnicza. Podopieczni biorą także udział w zajęciach o charakterze edukacyjnym, kulturalno-oświatowym, rekreacyjnym i integracyjnym.

Warsztat stwarza osobom niepełnosprawnym, niezdolnym do podjęcia pracy, możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Każdy z uczestników objęty jest indywidualnym programem rehabilitacji. Program ma na celu poprawę sprawności, naukę umiejętności niezbędnych do prowadzenia przez osobę niepełnosprawną niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia.

- **Zakład Aktywności Zawodowej w Końskich**

Zakład Aktywności Zawodowej powstał 1 grudnia 2006 roku. Zatrudnia 47 osób niepełnosprawnych. Liczba uczestników zajęć oraz kadry jest zgodna z wymogami Urzędu Marszałkowskiego w Kielcach i konieczna dla zachowania wskaźnika zatrudnienia osób niepełnosprawnych zgodnie z art. 26a ust. 1a Ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych.

- **Placówki całodobowej opieki prowadzone w ramach działalności gospodarczej, funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego**

Na terenie powiatu koneckiego, według stanu na 31.12.2017 roku, funkcjonowały cztery placówki całodobowej opieki, prowadzone w ramach działalności gospodarczej.

Tabela 13 Placówki całodobowej opieki prowadzone w ramach działalności gospodarczej, funkcjonujące na terenie powiatu koneckiego.

Nazwa placówki	Liczba miejsc	Liczba mieszkańców
„Zielone Wzgórze” Starzechowice 8 26-260 Fałków	42	13
Dom Opieki Pogodna Jesień Ewelina Kwaśniewska Odrowąż ul. Kielecka 3 26-220 Stąporków	8	8
Ośrodek Opiekuńczy „Barbara” Wielka Wieś ul. Szkolna 11 26-220 Stąporków	44	44
„Kompleks opiekuńczy u Stępników” Renata Chwaścińska Kozia Wola 95 26-220 Stąporków	86	75

Źródło: sprawozdanie MPiPS-05 za rok 2017.

Realizacja polityki społecznej w powiecie koneckim nie powinna być wyłącznie domeną lokalnych władz i instytucji. Bardzo istotny jest udział tzw. sektora społecznego, czyli np. organizacji pozarządowych, których działalność jest przejawem aktywności obywateli na rzecz wspólnego dobra.

Zatwierdzane corocznie uchwałą Rady Powiatu oraz przez rady gmin Programy współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, określają cele, formy, zakres oraz priorytetowe dziedziny współpracy powiatu oraz gmin z ww. podmiotami. Głównym celem współpracy powinno być umocnienie lokalnych działań i inicjatyw na rzecz pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

W związku z powyższym, należy dążyć do upowszechniania partnerskiego modelu współpracy obywateli z administracją publiczną mającego celu realizowania aktywnej pomocy społecznej.

II.5. UWARUNKOWANIA POLITYCZNE

Odniesienie do uwarunkowań politycznych ma na celu określenie możliwości finansowych i organizacyjnych władzy publicznej w kontekście realizowanych i planowanych działań z zakresu pomocy społecznej.

Z zebranych danych oceny zasobów pomocy społecznej wynika, że w 2017 roku ogólne wydatki na pomoc społeczną w budżecie powiatu koneckiego wyniosły 19.907.798,00 zł. W 2017 r. wzrosły wydatki na domy pomocy społecznej oraz działalność placówek opiekuńczo-wychowawczych.

W 2017 r. PCPR w Końskich wykonał budżet na łączną kwotę 4.509.974,54 zł., w tym środki własne powiatu – 2.908.649,55 zł., dotacje celowe – 1.242.803,80 zł. Z ogólnej kwoty zrealizowanych wydatków największą kwotę stanowią wydatki na rozwój i utrzymanie pieczy zastępczej – tj. 2.500.140,42 zł., co stanowi 55,44 % wykonanego budżetu. W ramach budżetu na 2017 r. PCPR realizowało również zadania z zakresu administracji rządowej. Otrzymałą dotację celową w kwocie: 1.165.906,99 zł wydatkowano na: realizację programu korekcyjno - edukacyjnego dla sprawców przemocy, utrzymanie Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Stąporkowie oraz realizację programu „Rodzina 500+”.

Wydatki na pomoc społeczną i inne zadania polityki społecznej w stosunku do wydatków ogółem w 3 gminach z terenu powiatu koneckiego przedstawiono w tabeli 14.

Tabela 14 Wydatki gmin w 2017 r.

Jednostka terytorialna	Wydatki ogółem (w zł)	Wydatki na pomoc społeczną i inne zadania polityki społecznej (w zł)
Gmina Końskie	130.961.272,05	45.435.739,31
Gmina Stąporków	71.234.307,39	22.703.636,15
Gmina Słupia Konecka	14.715.934,39	4 771 352,26

Źródło: *Sprawozdania finansowe gmin za 2017 rok.*

Zaangażowanie samorządów gminnych i powiatowych w walkę z wykluczeniem społecznym spowodowanym ubóstwem, wiekiem czy niepełnosprawnością wynika przede wszystkim z uregulowań prawnych: ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym.

Środki przeznaczane na zadania z zakresu polityki społecznej są niewystarczające na zaspokojenie wszystkich zgłaszanych przez mieszkańców potrzeb. Pozostają obszary wymagające zwiększenia działań i nakładów finansowych, stąd konieczność pozyskiwania wsparcia z funduszy zewnętrznych, w tym z Europejskiego Funduszu Społecznego, którego celem jest m.in. walka z ubóstwem oraz wzmocnienie włączenia społecznego.

III. PODSUMOWANIE

Diagnoza potrzeb społecznych pozwoliła wyodrębnić następujące kierunki działań w obszarze pomocy społecznej w powiecie koneckim:

1. Wzmacnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodzin i wprowadzenie nowych specjalistycznych form wsparcia, w tym: terapia rodzin, poradnictwo psychologiczne, edukacja rodzin, mediacje, grupy wsparcia, terapia zajęciowa, zajęcia indywidualne asystentów rodziny, itp.
2. Zwiększanie katalogu usług społecznych w celu stworzenia miejsc specjalistycznego wsparcia oraz specjalistycznych usług terapeutycznych.
3. Pozyskiwanie nowych rodzin zastępczych, mogących objąć opieką dzieci z rodzin niewydolnych wychowawczo.
4. Wyrównywanie szans edukacyjnych (korepetycje) i w podejmowaniu zatrudnienia (doradztwo zawodowe, kursy, staże) u wychowanków pieczy zastępczej.
5. Wzmacnianie umiejętności wychowawczych rodzin zastępczych.
6. Podnoszenie kwalifikacji i kompetencji osób związanych ze świadczeniem usług społecznych, w tym osób sprawujących pieczę zastępczą.
7. Utworzenie dodatkowych miejsc interwencyjno-pomocowych dla dzieci z rodzin będących w kryzysie, zwiększenie dostępności miejsc w placówkach wsparcia dziennego, remont i adaptacja dodatkowych pomieszczeń.
8. Zaadaptowanie i dostosowanie pomieszczeń będących w dyspozycji instytucji działających w obszarze pomocy społecznej do obowiązujących standardów pracy z dzieckiem (utworzenie *Pokoju przyjaznego dziecku i rodzinie*),
9. Rozszerzenie dotychczasowej oferty istniejących placówek wsparcia dziennego, m.in. o zajęcia rozwijające kompetencje informatyczne – robotyka, zajęcia wspomagające umiejętność uczenia się – biofeedback, zajęcia wspierające osoby z niepełnosprawnościami – rewalidacja, zajęcia rozwijające kompetencje społeczne – dogoterapia, zajęcia socjoterapeutyczne, zdrowotno – korekcyjne, turystyczno - rekreacyjne, kursy komputerowe, korepetycje z języka angielskiego i języka niemieckiego, terapia zajęciowa.
10. Utworzenie nowej placówki wsparcia dziennego, w celu wzmocnienia funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodzin oraz wyrównywania szans edukacyjnych i rozwoju zainteresowań wśród dzieci z rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

11. Zmniejszenie barier komunikacyjnych (zakup samochodu), ułatwiającego dostęp dzieci do korzystania z oferty nowo utworzonej placówki wsparcia dziennego.
12. Wzmocnienie kooperacji służb w obszarze wsparcia rodziny poprzez zastosowanie dobrych praktyk w partnerstwie lokalnym.